

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
poluletna . . . „ 1.50
četrtna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 36. V LJUBLJANI, dné 7. avgusta 1908. Leto III.

Ne pozabite na štrajkujoče delavstvo v Medvodah in na Goričanih. Prirejajte zbirke zanje!

Tržaška šomaštrovlada.

Krasno napreduje slovenska krščansko-socialna organizacija v Trstu in sosednem delu Istre! Počasi, pa sigurno. Kot uspeh prve vrste treba zabeležiti ustanovitev »Katoliškega izobraževalnega društva« v Dolini, ki je središče Brega. Pošteno, grčavo ljudstvo, ki bo krepko držalo svojo pozicijo! Liberalni učitelji iz Trsta in severne Istre so hoteli shod razbiti, pa je malo manjkalo, da niso sami bili od ljudstva nabiti! Ti tržaški liberalni učitelji so sploh največja mizerija, kar jo je človek še kdaj videl. Večina od njih ima le štiri razrede ljudske univerze, potem skozi pripravniški razred zlezajo v koprsko učiteljsko, iz katerega pridejo še bolj trapasti kakor so šli vanj. Ne znajo ne dobro slovensko ne italijansko ne nemško; šolo zanemarjajo tako, da v tržaški okolici otroci še v petem razredu ne znajo brati, temveč le »puštirajo«, kakor pravimo. Redek je tisti otrok, ki ga spravijo te dike slovenskega liberalnega učiteljstva na srednje šole! Kdor hoče otroka

kam višje spraviti, je primoran dati ga v nemške šole. Na Kranjskem se celo po zavodih strašno boje tržaških otrok, če sem prosijo, ker nič ne znajo in so podivjani. So pa tržaški in istrski učitelji uprav kneževsko plačani. Pa pustimo te oficijelne posurovitelje mladine. Nas vesei to, da bomo pošteno primorsko ljudstvo lahko tudi v delavski organizaciji združili, v organizaciji, ki bo res vsestranska in ne liberalnoadvokatska-učiteljska, kot je »Narodnodelavska« in tudi ne socialnodemokratska. Vse poklicane faktorje v Trstu in Istri pozivljamo: **Takoj ustanovite »Zvezo«, da združite vsa društva v trdno falango! Boja se ni treba plašiti, saj se mu nič več izogniti ne morete!**

Štrajkarjem na pomoč!

Medvode, 5. avgusta 1908.

Papirno delavstvo v Medvodah in na Goričanih še vedno štrajka. Poznamo tistega Taussiga, ki je načelnik upravnemu svetu Leykamovi papirnic in vedli smo pred štrajkom, s kom imamo opraviti. Poznamo tistega Taussiga, ki so ga kleli železničarji, tistega Taussiga, ki sovraži iz dna duše vse delavstvo, ki je imelo kdaj opraviti z umazanim judovskim bogatašem, Taussiga, ki ga je klelo in ga še kolne delavstvo.

Štrajkujoče delavstvo drži skupaj, dasi traja štrajk že nad 14 dni. Trdno smo prepričani, da ostane še naprej tako složno in edino v štrajku, kakor je ostalo do zdaj in da ga ne bodo preplašile grožnje Taussigovih dobro plačanih priganjačev v uradniških in pazniških suknjah.

Zasluzi pa štrajkujoče delavstvo, da ga podpira z vso silo naše delavstvo. Na moge! prične nabirati podpore za svoje sodelavce in sodelavke. Res da je draginja velika, a vsak naj si kaj pritrga in daruje za svoje sotrpine in sotrpinke, ki so zdaj v boju. Naše delavstvo je

bilo še vselej ob štrajkih požrtvovalno. Tako bodi tudi zdaj!*)

Saj pa štrajkujoče delavstvo tudi zasluži, da ga na vso moč podpiramo. V štrajk je šlo za svojega starega sodelavca, ki ga je tvornica brez penziona postavila pred vrata. Bogati lastniki tvornic se šopirijo in si polnijo blagajne in trebuhe, delavstvo pa strada njim na ljubo s sijajno enokronsko plačo na dan. Ena krona bogatemu delavskemu izkoriščevalcu in zatiralcu Taussigu niti ne zadostuje za cigare na dan, delavka naj se pa preživi z njo.

Trdno smo prepričani, da štrajkujoče delavstvo še nadalje vztraja v stavki in da je ne oplaše tisti letaki, ki jih pribijajo Taussigovi krvosezi, češ da se tvornica do zadnjega avgusta zatvori. Kaj jo bodo zatvarjali, saj je vsled štrajka že itak zatvorjena!

Preplašilo štrajkujočega delavstva gotovo ne bo, ker je Taussigovim priganjačem zastel greben in so postali zelo mogočni. Stvar pa je tale: Vevško papirno delavstvo je sklenilo in naznanilo Leykamovi družbi, da prične v ponedeljek štrajkati, če družba ne ugodí medvoškemu delavstvu. Nestrpno smo pričakovali novice iz Vevč, a izvedeli, da štrajka ni. Poizvedeli pa tudi, zakaj da ga ni. Taussigovi priganjači so vevško delavstvo preslepili s praznimi grožnjami, da ni pričelo štrajkati v ponedeljek, dasi je to sklenilo na dveh shodih. Čudno vlogo so igrali vevški socialni demokrati, ki so upili, da ne štrajkajo za Medvodčane. To so ti lepi delavski izdajalci!

Obžalujemo, da je izgubilo vevško delavstvo korajžo in da ni izvedlo, kar je sklenilo. Žal nam je, ker pričeli bodo proti delavstvu tako gonjo, da bo strah in gorje. Saj že zdaj tako pazijo in priiskajo na delavstvo, da je groza. V odločilnem trenutku izgubiti korajžo je slabo. Korist ima le družba, ki se zdaj lahko baha, da

*) Darovi naj se pošljejo našemu uredništvu, ki jih izkažemo po štrajku.

Tonej Jelenič.

Palma.

(Konec.)

»Prosim, gospa sodnica, samo delavčevo ime še želim zvedeti od vas.«

»Ime mu je, tako pravijo, Jakob Kajfa. In je menda lep in ponosen fant. A, glejte, umazana delavska kri je. Zdaj, oprostite, gospod Ignacij, moram odtod. Sprog me čaka z dolaj v kočiji.«

»Klanjam se, milostljiva!«

In je odšumela. Med vrati si je zopet popravila lase z gesto, ki je tako neizrečeno ugajala gospodu Ignaciju Kozamerniku.

Gospod Ignacij je šel in pozvonil služkinji. Prikazala se je med vrati. »Pojdi,« ji je rekel, »k poslovdji in mu naroči, naj nemudoma, in sicer še to uro, odslovi delavca Jakoba Kajfo. Idi! — Ne, čakaj, čakaj, dekle! Poišči najprej gospodično Palmo in ji reci, naj pride k meni. Takoj! Potem hiti k poslovdji!«

Služkinja je odhitela po stopnjicah, ob katerih so cveteli oleandri.

Čez par dolgih minut je priplesala gospodična Palma z vrta, v lica zardela kakor gartroža in z očmi razveseljenimi nad vrtnimi rožami in metuljčki. Skočila je s smehom pred papá in ga je pozdravila laskavo: »Bog ti daj dobro jutro, papá. Ves si še dremoten in žalo-

sten. Vzbudi se!« Oklenila se je njegove roko in ga je dvignila z divana. »Tako, vidiš, papá. Zdaj povej, čemu si me klical k sebi?«

»Zato, hčerka Palma, da bi me ti potolažila. Glej, čul sem, da ljubkuješ z enim izmed umazancev z dolaj v tvornici in da si že govorila z njim. Reci, Palma, da to ni res.«

»Ni res. Ali si zdaj potolažen, papa? In če bi tudi bilo res, kaj potem?«

»Odkod ta govorica o tebi, če ni res?«

»Delavcu Kajfi sem voščila pri vrtni ograji dober večer — to je bilo vse ljubkovanje. Gospa sodnica je videla zdaleka in ti je prišla ravnokar pravit. Papá, prav nič te nimam rada, ker veruješ o meni take reči.«

»Pa vendar, kaj pozdravljaš delavca in skruniš plemstvo? To ti prepovem.«

»Ampak, papá, ubogala te v tej reči ne bom nikoli.«

»Palma!«

»Adijo, papá! Le zaspančkaj! Lahko noč! Ne bodi hud na svojo Palmo! Jaz grem na vrt. Le zadremlji in malo zasmrči tudi, ti moj papá!«

Z ropotom je zaprla vrata za seboj. Gospod Ignacij Kozamernik pa je omočil ustnice v vinu in je bil nezadovoljen s samim seboj.

Palma je vnovič šetala po vrtu. Eksotične bukve s krvavim listjem so se uklanjale nad njo, tutam se je zasvetila breza s sneženim deblom, ob ograji pa je dehtelo cvetje španskega bezga. To je bil Palmin raj, ki ji je pri-rasel do srca bolj kakor kdovekaj na svetu.

Mimo ograje je peljala siva cesta. Po njej je prišel delavec z mračnim obrazom in zateklimi očmi. Rame so mu klonile navzdol in njegova orjaška pleča so bila napognjena, kakor da nosijo težko breme.

Prišel je mimo bezga, kjer je stala gospodična Palma nepremično in žalostno. Videla mu je naravnost v oči, s solzami zalite, in zasmilil se ji je neizrečeno.

»Dober dan, Jakob!« ga je pozdravila z žalostnim glasom.

Jakob Kajfe je v tem trenutku mislil, da se mu dekle posmehuje, ker so ga tako neusmiljeno in brez pravice vrgli na cesto, in je zaklel v svojem sreču.

Palma pa je zajokala za njim iz usmiljenja, in ni se ji zdelo pregrešno, da bi mu roko ponudila v pomoč, kadar bi se vrnil ves žalosten in pravice lačen.

je ugnala v kozji rog brez boja vevško delavsko moč.

Nismo jezni in ne ogorčeni, ko to pišemo. Mi bomo stali. Saj slabše, kakor se nam je godilo pred štrajkom, ne mora biti. Naj se preživi z eno krono na dan jud Taussig, če se more.

× × ×

Dopisu pristavljamo še poročilo o shodu papirnega delavstva v Vevčah dne 31. julija.

Dne 31. julija je zborovalo vevško delavstvo v »Društvenem domu«. Poročal je Mihael Moškerc, ki je med drugim tudi poročal o štrajku goričanskega in medvoškega papirnega delavstva. Izvajal je med drugim:

Štrajk v goričanski in medvodski papirnici.

Vaši tovariši in tovarišice tam na Sorškem polju so pričeli štrajkati, ker v sedanji draginji niso mogli več izhajati. Kdo pa izhajaj danes s plačo 1 K na dan! Naš kmet plačuje danes poljedelsko delavstvo in svoje posle boljše, kakor plačuje svoje delavstvo bogata »Leykam«-družba. Saj zaslužijo gozdarski delavci po gorenjskih gozdih po 3 krone na dan. O štrajku samem nimam veliko poročati. Delavke in delavci štrajkajo in drže tako skupaj, da zaslužijo po svoji slogi in vztrajnosti naše občudovanje.

Izvedeli smo, da so ustavili v goričanski mdevoški papirnici mojstri in uradniki delo in da zdaj tudi štrajkajo.

Nekaj stavkokazov, menda dva, sta v obeh papirnicah med delavstvom. A možema se slabo godi. Osobito delavke so hude nanj. Orožniki so ju morali spremljati, ko sta hodila iz Goričan v Medvode.

Naši poslanci.

Naši poslanci zaslužijo, da jim je delavstvo hvaležno, ker se z vso močjo zavzemajo za delavstvo. Saj je državni poslanec Gostinčar v štrajkarskem revirju, če mu le dopusti to čas. Pred vsem pa zasluži načelnik S. L. S. in »Slovenskega kluba«, državni in deželni poslanec dr. Šusteršič, da mu je štrajkujoče delavstvo hvaležno. Takoj, ko se pričel štrajk, je obljubil, da hoče za štrajkujoče delavstvo storiti vse, kar želi od njega delavstvo. Obrnil se je tudi na »Leykamovo« družbo, naj odneha. Ko so zaprli delavca Dehovnika, je bil takoj pripravljen, da ga zastopa in posreduje zanj, a Dehovnik je bil takoj obsojen, ko so ga pritirali v Ljubljano, prej ko smo v Ljubljani izvedeli, da so ga prišli. Orožništvo je ta teden mahal proti delavkam, ki so izpraševale vest dvema stavkokazoma in rabilo nekatere besede o poslancu Gostinčarju, o katerih bi bilo bolje, da bi jih bilo opustilo. Načelnik »Slovenskega kluba« je bil o tem brzojavno obveščen. Takoj se je pritožil brzojavno na brambeno ministrstvo in orožništvo se zdaj v štrajkujočem revirju tako obnaša, da ni čuti pritožb. (Klici: »Živio dr. Šusteršič!«)

Neresnice o štrajku.

O štrajku je pričelo širiti slovensko liberalno časopisje poročila, ki niso točna in resnična. Minulo soboto je objavil »Slovenski Narod« kar cel uvodnik, za njim pa zdaj caplja ves slovenski liberalni časnikarski gozd. »Narodove« informacije izvirajo brez vsakega dvojnega iz krogov, ki simpatizirajo z »Leykamovo« družbo. Najbližji odgovor je dala »Narodu« minulo nedeljo štrajkujoče delavstvo samo na svojem shodu. Prečital se je namreč »Narodov« članek delavstvo je pa upilo: »Narod« laže. »Narod« piše, da je preški župnik, svetnik Brence, nahujskal delavstvo, da naj štrajka, ker se je sprl z ravnateljem Kisslingom. **Očitajo župniku tudi, da dobiva na leto 200 K tantijeme.** Zlobno pristavljajo, češ, da drži delavce v odvisnosti in pri dobri volji kljub slabemu plačilu. Res, da je dala tvornica svetniku Brencetu na razpolago na leto 200 kron, a ne zanj, marveč za to, da jih porabi v dobre namene, kar je svetnik Brence tudi storil. Tovarna bi na leto pač več morala darovati za dobre namene v župniji, kot 200 kron, ta vsota je po našem mnenju škandaložno nizka! In prepričan s Kisslingom! Sprla sta se, ker je bil Kissling hud, ker je svetnik Brence na zahtevo delavstva spisal prošnjo za izboljšanje delavskih razmer. Svetnik Brence naj bi bil nahujskal delavstvo, naj štrajka. To je zelo debela laž, na katero se je vsedlo »Narodovo« uredništvo. Ravno nasprotno je res. Saj je svetnik Brence delavstvu slikal stavko tako, da je bilo celo hudo nanj. To bi bilo tudi nemogoče. »Narodovo« uredništvo ne pozna naše delavske organizacije. Ne vé, da je bil nam svet sklep delavstva, da štrajka in da se je temu sklepu udal tudi svetnik Brence. Pi-

šejo, da je prepustil svetnik Brence vodstvo štrajka Moškercu in Gostinčarju. To tudi ni res. Delavstvo vodi štrajk samo. Ima sicer svoj štrajkovski odbor, a ta sme storiti le, kar sklene in kar mu naroči delavstvo. Moškerc in Gostinčar ne vplivata na štrajk in ga ne vodita in bi tega tudi ne storila, ker je naša organizacija demokratična in zavedna dovolj, da sama sklepa in da tudi sama vodi štrajk. Štrajkujočemu delavstvu na razpolago, da svetujeta, ne priladčata si pa pravice, da bi vodila štrajk.

Delavstvo je končno sklenilo, da prične v ponedeljek štrajkati.

Ne pozabite na štrajkujoče delavstvo v Medvodah in na Goričanih. Prirejajte zbirke zanje!

Med brati in sestrami.

Jesenice. Ante Kristan vpije v svoji rdeči cunji, da bodo Jesenice kmalu rdeče. Saj so že od črnih orlov, po Ante Kristanovem kopitu pa ne. Bo prej Sava nazaj v Kranjsko goro tekla. Večkrat se boš še prej Tonček fural z Jesenic. Boječ si bolj, kot zajec. Zadnjič s shoda si nisi upal iti po poti, si šel raje po železnici, samo da si se nadležnih klerikalnih žensk rešil. Kaj, ko bi imele kaj za Tončka pripravljene? Mu je smrdelo. Če boš tako boječ, ne prideš za občinskega mesarja na Jesenice. Ante Kristanček, jeseniška tla so še malo prevroča zate. Ako pa ravno rad prideš, preskrbeli ti bomo službo špehferboltarja, na špeh se dobro zastopiš.

Jesenice. Naši mesarji so bili nekoliko v strahu pred Ante Kristanovim shodu, pravzaprav komedijo. Delavci hočejo ceneje meso. Zdaj pa pride idrijski špehferboltar in mlinar. Kdo bo potem kaj zaslužil. Delavci bodo vsi špeh jedli. Pa kaj se zgodi. Ante Kristan predlaga resolucijo, da meso bodi še po stari ceni naprej, le kosti naj bodo ceneje. Mesarski strah je izginil. Vražna para, kaj se pa čez teden zgodi? Tisti, ki jim je Ante Kristan zapovedal, da imajo Jesenice takoj pordečiti, so njegovo resolucijo zavrgli in hočejo ceneje meso. Tonček, te pa menda ne boš požrl.

Sava. Jeseniško delavstvo se je zjediniło zoper previsoke cene mesa. Na povabilo občinskega regenta Antona Čebulj so prišli skupaj predsedniki šestih društev 3. avgusta zvečer ob 8. uri. Zvedeli smo, da se bomo skupno borili, da so nove zahteve stavili na mesarje in županstvo. Hvale vredno! Da je vendar enkrat delavstvo izpoznalo, da je treba o takih stvareh skupaj iti. Pa ne tako, kot hoče Ante Kristan narazen, in da bi meso ostalo pri stari ceni, le kosti ceneje. Dobro bi bilo, da bi se za gotov denar meso prodajalo, da bi pošteno delavstvo za pušarje ne plačevalo.

Rudar.

Zagorje ob Savi. Narobe svet, gosp. urednik! Demokrati vedo, da gre v državnem zboru vlada našim poslancem na roko, demokratičnim pa ne. Pa vendar nočejo biti z nami. Vedo, da imamo časopise zastoj. Pa raje demokratične drago plačujejo. Raznaša jih po Zagorju neki dolgin. Suh kakor kajžarska koza sušca meseca. Tovariši mu pravijo, šurk. Na prsih nosi rdečo kokardo, pod pazduho pa natisnjeno demokratično učenost. Ponosno stopa kot davčni exekutor. Zdaj je na kolodvoru naenkrat že na Toplici, kakor bi imel Schnellauffer. Znano mu je vse, kje se kaj speča. Jo zabrazdi v hišo, tresk je že zopet na cesti. Sveženj pod pazduho se mu pa le noče zmanjšati, vedno je glih velik. Ljudje so pogruntali, da se tako ne bo omejila draginja.

Iz Zagorja ob Savi. V drugi številki lista »Naprej« se je nekdo obregnil tudi ob moje ime, češ da vedno zabavljam zoper »socialnodemokratske voditeje«, kakšni lumpi da so. Kdor je to pisal, mu je gotovo znano, da pač nikjer ne prikrivam svojega krščanskega mišljenja, da tudi nimam navade, ki je menda pri njem domača, da bi poštene ljud, naj si bodo katerekoli stranke zmerjal in psoval, da pa se ne bojim pred nikomur potegniti se za resnico. Nahrulil je zadnjič, da bi naš, kar nas je kaj dostojnih ljudi, dražil, delavec Trinker v kuričnici, češ da ni večjih lumpov, kakor so farji, še več, da so vsi farji največji lumpi. Ali mar nimam pravice, povedati takemu mladiču, da naj govori malo bolj pošteno? Sam vem, da se dobi včasih tudi med duhovniki kakšen slab — pa tisti gredo navadno vsi med naše nasprotnike, kjer take odpadke z veseljem sprejmo — pa vsaj so v

vseh stanovih slabi, in tudi med socialnimi demokrati so lumpje. To sem trdil in pri tem tudi ostanem. Ker me pozivljete, naj navedem »samo enega z imenom, da me boste potem prijeli za jezik«, mi zato pač ni treba daleč hoditi. Nekega Mlakarja bo dopisnik gotovo poznal, da je bil socialnodemokratski voditelj, ve menda tudi. Mogoče mu bo tudi znano, kako je predlanskim nahujskal ta nedolžni socialnodemokratski voditelj v Trbovjah ljudi proti trgovcu Frančišku Dežmanu — ki je slučajno tudi moj brat — jih odganjal od trgovine, jim prigovarjal, da naj mu nihče ne plača, kar mu je dolžan, kar so ljudje seveda radi ubogali, in tako naravnost ukradel poštnemu trgovcu par tisoč iz žepa. Ali je to lump ali ni?! Torej tudi med socialnimi demokrati so lumpje, in to sem trdil, pa še to šele potem, ko me je Trinker izzval. Če hočete, bom prihodnjič zapisal še katerega, ki ga tudi poznate. Sicer se pa z vami ne bom meril v osebnih napadih, ker ni moja navada, napadati ljudi po časopisih, tudi se ne bojim zaradi masla, ki ga imam na glavi — 23 let sem že tukaj, pa še nisem bil nikoli odpuščen — prav nič, zato se podpisem s polnim imenom. — Jože Dežman, strojevodja v Zagorju ob Savi.

Iz Kisovca pri Zagorju ob Savi. V našem povu se vedno bolj in bolj nahaja ogenj in škodljivi plini. Dne 22. julija so morali nekateri delavci zapustiti delo na svojih krajih in bežati na svež zrak, ker drugače bi bil marsikdo nezavesten pričakoval smrt, ker tako v naglici bi ne bilo mogoče vse rešiti. A kljub temu so bili nekateri omanjeni, da so jih prinesli iz jame. Težko poškodbo je zadobil Franc Hudomal. Padel je nezavesten v globočino šohta okoli 15 m, hujše nesreče ni bilo.

Idrija. Kristan se zopet zaletava v svojem »Napreju« v naše »Krščansko gospodarsko društvo«, namreč, da deluje z mladimi nedoraslimi ženskami, ter da jih muči s tem, da morajo biti predolgo v službi. V »Krščanskem gospodarskem društvu« so res za prodajalke same dekleta, nikakor pa nedorasle ženske, ker so stare od 23 do 27 let, prenapete, tudi niso v službi, ker so vsaki dan po dve uri proste. Evo kako pa v mokraskem konsumu? Imajo tudi prodajalko, ki še ni stara 23 let, ista je nedoločena, večkrat je prosta ob pol ene pa tudi šele ob pol drugi uri, od konsuma pa do doma se zamudi 20 min., od doma nazaj zopet 20 min., torej je prosta za kosilo in za odpočiti celih 20 minut (reci dvajset minut). Ali ni to res nečloveško mučenje? Da pa deluje »Krščansko gospodarsko društvo« s samimi ženskami, je pa stvar ta, ker so ženske bolj zanesljive kot moški, ker ne mara društvo, da bi bilo samo v enem letu kakih par tisoč kron primanjkljaja pri blagu, kakor se je to zgodilo v mokraskem konsumu. Tudi se baha Kristan v svojem »Napreju«, da se je na shodu dne 19. julija stavljena zahteva 6 urnih šihov in 5 do 5 K plače pri ometanju v žgalnici takoj uresničila. Tudi tu se je zelo uredal. Na to zahtevo je žgalniški nadoskrbnik dal delo na akord, ter dovolil 6 urni šiht, ter da akord ne presega vsote prejšnjih let. Voditelji te zahteve pristni soc. demokratje so akord prevzeli, prejšnja leta se res ni zaslužilo po 4 do 5 K, ker se je delalo po človeško, letos so pa voditelji tega akorda pritiskali delavce, da se je delalo po živinsko ter tudi zaslužilo po živinsk; to je res lepa mokraska pridobljena zahteva. Dober tek, 5 K za tako delo.

V istem »Napreju« tudi pozivljajo odborniki bratovske skladnice, Hanzel, Tutula in tovariši, moža, ki je prosil v »Slovenca« št. 157 pojasnila o špehu; da naj navede, kakšna pojasnila hoče o špehu. Gospodje okoli špeha, ali niste brali v listu »Naša Moč« št. 44 z dne 4. oktobra in v št. 48 z dne 31. oktobra 1907, da ko ste še vi gospodarili v letu 1905, da je bilo primanjkljaj 390 kg špeha, in kje iskati primanjkljaj in kolikokrat ste šli na Tolminsko na naše stroške, da niste nič špeha kupili? Koliko ste si vsakokrat zaračunali? Ali ste res naročevali skupaj špeh, za vaš konsum in za bratovsko skladnico? Kedo je plačal potem vozništvo ali konsum ali bratovska skladnica? Gospodje špehmagistri Hanzel, Tutula in tovariši, na to dajte pojasnila, ker ga čakamo že skoraj eno leto! Tudi piše Kristan, da se je sklenilo na shodu dne 19. julija resolucija za znižanje cene mesa ter se predložila občinskemu svetu, zraven pa pristavlja, da naša občinska gospoda zavlačuje vse bolj nego erar. Res zavlačuje in kdo je vzrok, da se zavlačuje posebno pretres o draginji mesa? Edini Kristan. Strokovno društvo je poslalo občinskemu svetu resolucijo, naj občina kaj ukrene proti draginji mesa, že meseca novembra 1907, ali pri prvi občinski seji je zagovarjal Kristan mesarje ter se še do danes

ni nič ukrenilo, dasiravno je bil v občinskem svetu do zadnjih dni tudi Kristan.

Idrija. Neki idrijski mesar je hotel kupiti od nekega kmeta s Pljužen goved. Dolgo časa nista mogla priti skupaj s ceno, ker pa kmet le ni hotel prodati mesarju goved za isto ceno, kakor mu je jo plačeval mesar, mu reče mesar, jaz ne morem dražje plačati goved, mi smo tudi znižali ceno mesu 16 vin. pri kg in kmet mu proda goved po nižji ceni. Ko kmet pride v Idrijo, se prepriča, da se meso še prodaja po stari ceni, pa ne 16 vin. ceneje, ali ni res to popolna sleparija? Kadar zvemo še kak tak slučaj, navedemo mesarja s priimkom in imenom.

Trbovlje. Dve leti je že preteklo, odkar se nam premogarnem obeta, da dobimo pri vsakem revirju umivalnico (kopališče), pa do danes se še niti najmanje ni ukrenilo, kakor da imajo v pisarni na papirju poslopje omenjeno kopališče narisano. Pred dvema letoma se je reklo, kakor hitro dobimo Savo k rudniku, da bo zadosti vode, bomo tako začeli kopališče za delavce delati, pa voda za kopališče že zdavnaj teče, poslopja pa še nikjer ni. Radovedni smo, ali je rudniška oblast čisto pozabila, kak ukaz je dala našim rudniškim podjetnikom? Ako se v kratkem obljubljeni kopališče ne bo pripravilo, primorani bodemo na višjo oblast nekoliko podregati.

Razmere na naši pošti na Vodi so neznesne. Imamo namreč nemške ekspeditorce. Če tako gospodično po slovensko kaj vprašaj, ne dobiš nobenega odgovora, komaj bi bilo, ako imaš kaj na pošti za opraviti, da bi si tolmača seboj vzela. Sicer temu niso uslužbenke krive, ampak poštno ravnateljstvo, ki take osebe nastavlja, ki ne znajo nič slovenskega jezika. Sploh tudi manipulacija pri pismih ni vse v redu, na navadna pisma, ki se v nabiralniku naberejo, stori se ž njimi najbrž čisto površno. Pred kratkim sem dal pismo v nabiralnik na neko osebo, žalibog pismo ni prišlo v roke adresata, kakor sem se jaz natančno prepričal. Obžalujem c. kr. pošto v Trbovljah na Vodi, da bodemo od zdaj naprej vsako pismo morali rekomandirati, ako hočemo, da resnično in zanesljivo adresatu v roke pride.

Čuvaji na naši premogarski železnici so res pravi reveži, kajti njih zaslužek je za sedanjost draginjo popolnoma premajhen, seve gospodi predstojniki pravijo, saj imajo lahko službo, toda ne pomislijo pa, da more človek tudi pri lahkem delu jesti. V kratkem bomo natančne razmere in čuvaievo življenje v sedanjosti draginji opisali. Delavska zastopniki, kje ste?!

Tobačno delavstvo.

Shod priredi naša organizacija glede na draginjo v torek, dne 11. avgusta v S. K. S. Z. **Tajnik Ulreich** pride dne 19. t. m. v Ljubljano. Ob 6. uri zvečer govori v S. K. S. Z.

Zahvala. »Podporno društvo delavcev in delavk« se prav iskreno zahvaljuje vsim onim, ki so se udeležili ali na kakršnikoli način pripomogli, da se je vrtna jubilejna veselica dne 12. julija pri gosp. Kotniku prav dobro obnesla. Bodi izrečena zahvala, da so s svojo prisotnostjo počastili gosp. podravnatelja Pessiak, g. pristava Golohovsky, g. pristava Haman, gosp. pristava Elsner, in vsim onim, ki nočejo osebno tu imenovani biti. Dalje gg. lekarnarjem, gg. trgovcem, in sploh vsim drugim, ki so na ta ali oni način pripomogli do tako lepega uspeha. Čistega prebitka je 250 K, ki je naložen v hranilnici. — Odbor »Podpornega društva tobačnih delavcev in delavk« v Ljubljani. — Alojzij Čatar, predsednik. Ivanka Kocmur, zapisničarka.

Prometna zveza.

Obema bivšima kristjanoma Kristanoma, nadalje Kopaču, propalemu kandidatu Petriču in vsem rdečim železničarjem v jezo in znanje. Uljudno in z vsem spoštovanjem, ki se spodobi takim gospodom, ki prisegajo na evangelij človeške rdeče opice naznanjamo, da se število slovenskih članov krščansko-socialne »Prometne zveze« vsak dan množi. Mi smo z uspehom prvega plošnega shoda slovenskih krščansko-socialnih železničarjev zelo zadovoljni. Pohvalimo naše pogumne železničarje in jih prosimo, naj še naprej tako vneto agitirajo za vstop v »Prometno zvezo«, kakor agitirajo zdaj.

Krajevnim skupinam in plačilnicam »Prometne zveze«. Za mesec julij naj se za mrtvaški zaklad pobere za 12 smrtnih slučajev 60 vinarjev. Umrli so namreč: 1. Alojzij Sommer-

gruber Ried. — 2. Albert Gottwald, Karlsthal. — 3. Marija Pillinger, Itzling. — 4. Ter. Nemeth, Matzleinsdorf. — 5. Ivan Resch, St. Hippolit. — 6. Josipina Storkus, Znojmo. — 7. Gertrud Waldherr, Dunaj, Aspang. — 8. Ivan Jellenz, Serajevo. — 9. Marija Ofenauer, Brezenc. — 10. Jožef Hengster, Bischofshofen. — 11. Avg. Zimmermann, Feldkirch. — 12. Marija Jerin, Celovec.

Položaj delavcev na postajah c. kr. državnih železnic na deželi. Na več postajah državnih železnic, posebno na lokalnih progah smo delavci pravi trpinji. Tukaj smo, kakor navadno reče Nemeč: »Das Mädchen für Alles«. Kar je najtežjih in najneprijetnejših opravil, grede skozi naše roke. A mi bi ne imeli nič proti temu, saj smo za to, da delamo, ko bi se le z nami drugače ravnalo in tudi nas za naše opravilo primerno plačalo. Postajni delavec mora zjutraj prvi biti na postaji in isto zvečer zadnji zapustiti. Preden pride njegov »šef« v pisarno, mora delavec že osnažiti ne le pisarno od smeti in prahu, marveč mora biti osnažena tudi čakalnica, peroni, stranišča itd., eventuelno pozimi že vse toplo zgreto in prezračeno. Ako nisi tega opravil, potem gorje tebi! A tudi skozi dan je naše opravilo dokaj naporno. Koliko težkih zabojev, vreč, sodov itd. moramo pri tovornih vlakih zložiti v skladišča in naložiti na železniške vozove! Kolikokrat moramo težko nakladati, oziroma skladati različne prtljage pri osebnih vlakih! Koliko premoža naložiti na stroje! Slišal sem, ko je neki trezno misleči popotnik rekel postajnemu vodju: »Čudim se, kako da zamorejo ti ljudje (mislil je nas delavce) pri tako napornem delu še vstrajati!« Vodja mu je odgovoril: »Saj delajo samo zdaj pri vlakih, potem tako nimajo nič opraviti.« Niso vsi taki načelniki in postajevodje — a malo jih ni. Taki gospodje nimajo za opravilo, ako mora delavec takoj ko vlak odpelje, iti snažiti premikala in svetilke, kopat travo po peronih, pripravljat premog in drva za stroje, iti v skladišča prejemati in oddajati težke tovore, kuriti peči, ne le v pisarnah in čakalnicah, marveč tudi v načelnikovem stanovanju in celo v kuhinji; donašati drva, vodo, iti po okolici za različnimi živili, kot: donašati perutnino, jajca, meso, krompir, a kakor je že, proti koncu meseca nadlegovati bližnje kmetice za kisló mleko — in še več; nas eden pride večkrat v neprijeten položaj, da mora za otroke svojih predstojnikov opravljati dela, ki spadajo naravnost v področje pestern in peric, nikakor pa ne možu uslužbencu, ki naj ima opravilo pri c. kr. državni železnici. In ko je enkrat v redu kuhinja, stanovanje, pisarna itd., potem pa le na vrt delat kot navaden kmet. To so večkrat turške razmere! In plačilo? So nam nekoliko izboljšali. Pred 15 leti plačevali so na dan začetnike po goldinarju; a sedaj plačujejo vendar po 2 kroni 20 vinarjev. In kakšen je naš dan? Uradniki računajo navadno dan dela na 8 ur; naši tovariši na progí imajo na dan 10 ur; in mi? Naš dan se začne kakor že ravno prihajajo in odhajajo vlaki — navadno pa ob 5. zjutraj in konča ob 9. ali 10. uri zvečer, torej če sem prav računal, celih 16 do 17 ur nam zložijo skupaj za en dan!!! Ali si pa zamoremo kaj pomagati iz našega položaja? Za sedaj prav nič! Pritoži se pri svojem predstojniku, da nimaš potrebnega počitka ali premalo plače; oštel te bo, da si nehvaležen in lenuh; ako se mu pa upreš, da ne boš opravljal dela, ki tebi in železniškemu podjetju nič mar niso, te bo pa iz službe spodil, namreč: da nisi sposoben opravljat službo postajnega delavca, da si nepokoren itd., saj izgovorov je vedno za take zadosti.

Bodemo pa li vedno v tem položaju — tudi ostati morali? Po mojih mislih ne! Ako bomo pametni in složni, oklenili se bomo vsi, prav vsi, strokovne organizacije »Prometne zveze«, ker edino v krščansko-socialni organizaciji nam je upati pomoč. Državni poslanci gosp. Gostinčar, dr. Benkovič in drugi njih tovariši so že začeli delati v prid železničarjev v državnem zboru, a s pametnim nastopom in ne samo s kričanjem, kakor delajo to židovski socialno-demokratski voditelji. Torej, dragi tovariši! Na pustimo se še nadalje nikoli nasičenim judom za nos voditi. Podpirajmo rašči sami sebe s tem, da se krepko oprimejo krščansko-socialne organizacije, »Prometne zveze«; in gotovo nam bodo vsi krščansko misleči državni poslanci toliko naklonjeni, da nam bodo izvojevali v državnem zboru to, kar je za naš stan neobhodno potrebno, da se izboljša naš položaj ter pravično uredi naša služba, in to je: »definitivno nastavljenje«.

Nemška kršč. strokovna zveza.

Iz malih početkov so se rodila nemška krščanska strokovna društva. Pričela so se ustanavljati okoli leta 1894. Prej je bilo delavstvo organizirano v takozvanih svobodnih strokovnih zvezah, ki so pa pričela nastopati v socialno-demokratskem smislu. Delavstvo, ki ni prisegalo na socialno-demokratske traparije, je jelo ustanavljati krščanska strokovna društva.

V krščanskih strokovnih zvezah je bilo združenih koncem leta 1907. 365.234 članov, v zvezi krščanskih strokovnih društev jih je bilo 284.649, v zvezi ni bilo 80.594 krščanskih strokovno organiziranih delavcev in delavk. Število članov se je pomnožilo povprečno za 27.207, ali 11 odstotkov, in sicer 24.731 delavcev in 2.476 delavk. Delavk je bilo strokovno organiziranih 24.122.

Nazaj ni šla nobena strokovna zveza. Pač se je pa pomnožilo število članov v tekstilni stroki za 6.183, v stavbeni stroki za 3.678, v kovinarski za 3.346, bavarski železničarji za 1.957, pomožno in transportno delavstvo za 1.613, domače delavstvo za 1.366, keramska stroka za 1.321, rudarji za 1.158, lesna stroka za 1.017, strojarji za 953, slikarji in pleskarji za 715, krojači in šivilje za 634, bolniško strežniško osebje za 472, grofiška stroka za 345, peki za 180, tobačno delavstvo za 112, »Gutenbergova zveza« za 98, bavarsko solinsko delavstvo za 70 in vrtnarji za 80. Skupni zvezi je na novo pristopila »Zveza nemških telegrafskih delavcev«, ki šteje približno 1.861 članov.

Blagajniško stanje je bilo ugodno. Pomnožili so se dohodki kakor tudi premoženje in podpore članom. — Dohodki so znašali skupno 4.516.418 mark, stroški 3.357.338 mark, blagajniško stanje je znašalo koncem leta 1907. 3.758.348 mark. Sledeča slika nam pokaže, kako je bilo denarno poslovanje zadnjih pet let.

	Dohodki v markah	Stroški v markah	Blagajniško stanje v markah
1907.	4.311.495	3.193.978	3.487.735
1906.	2.378.833	2.709.260	2.370.782
1905.	2.443.122	2.150.511	1.249.408
1904.	894.517	711.670	690.374
1903.	678.252	552.447	455.970

Dohodki so se torej v tej dobi pomnožili od 3.378.833 mark na 4.311.495 mark, stroški pa od 2.709.260 mark na 3.193.978 mark, blagajniško stanje pa od 2.370.782 mark na 3.487.735 mark od leta 1906. na leto 1907.

Podrobno so znašali:

	D o h o d k i :	
	1907	1906
	mark	mark
Sprejemnine	53.068	59.469
Prispevki	3.850.527	3.033.217
Posebni prispevki	198.215	107.678
S t r o š k i :		
Zvezino glasilo	361.711	275.260
Agitacija	355.155	262.787
Štrajkarske in podpore masreglovanecem	743.270	853.435
Potnine in podpore brezposelnim	51.743	34.464
Bolniške podpore	443.035	265.485
Mrtvaščine	99.284	136.994
Pravno varstvo	84.442	61.233
Druge podpore	32.974	12.494
Plače	96.545	76.631
Upravni stroški	143.591	124.977
Biblioteka in izobrazba	25.618	15.208
Prispevek »Osred. zvezi«	45.137	35.470
Prispevek kraj. blagajnam	623.114	434.622

Zadnja leta so izdala krščanska strokovna društva:

	Skupno	Za štrajke in za masreglovanec	Drugih podpor
1907.	1.451.740	743.270	708.478
1906.	1.364.105	853.435	510.670
1905.	1.233.321	1.000.320	233.001
1904.	211.215	133.326	77.853
1903.	202.728	153.030	47.698

Podpore nam izdajo, da so se krščanska strokovna društva udeležila več plačilnih gibanj. Za izboljšanje se je šlo v 1.089 slučajih. Gibanja se je udeležilo 59.718 oseb. Štrajkov je bilo 291 s 17.171 osebami.

Uspehi so bili večinoma povoljni. Samostojno je nastopila organizacija v 604, z drugimi organizacijami v 485 slučajih, v 758 slučajih so bili povečini udeleženci člani krščanske strokovne organizacije.

Ne pozabite na štrajkujoče delavstvo v Medvodah in na Goričanih. Prirejajte zbirke zanje!

Pozor somišljeniki!

Vabilo k slavnosti desetletnice I. delavskega konsumnega društva na Jesenicah, ki se bo vršila v nedeljo, dne 9. avgusta 1908, v proslavo jubileja našega presvitlega cesarja Frančiška Jožefa I. s sledečim sporedom: 1. Ob pol 11. uri dopoldne skupni odhod iz konsumnega igral oddelek slavne tovarniške godbe. 2. Po sv. maši skupni odhod na društven prostor, kjer bo kratek nagovor, potem razhod h kosilu. 3. Govor gosp. dr. Pegana ob 3. uri popoldne. 4. Koncert popoldne ob 4. uri, pri katerem sodeluje popolna tovarniška godba. 5. Ribji lov, srečolov in zvečer zažiganje raznih umetelnih ognjev in splošna zabava. — K tej slavnosti, ki se bo vršila na prostoru društva, v slučaju slabega vremena pa v »Delavskem domu«, vabimo najuljudneje vsa bratska društva, člane, prijatelje in slavno občinstvo. Odbor.

Ne pozabite na štrajkujoče delavstvo v Medvodah in na Goričanih. Prireajte zbirke zanje!

Cene brez konkurence!

A. Lukić

Ljubljana, Pred škofijo 19,

priporoča svojo

veliko zalogo izgotovljenih oblek za dame, gospode, dečke in deklice po najnižji ceni.

Solidna postrežba!

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.

Delavke in delavci pozor!

Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani

Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4,
Prešernove ulice št. 4.

Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe.

Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih. Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH

Edini zavod za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja

na par

Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.

Sprejemališče

Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Češnik & Milavec

(pri Češniku)

Špitalske ulice

Ljubljana

Lingarjeve ulice

v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago

za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Cene najnižje.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo

Simona Hmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kotkovstrna Pojasnila daje se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene